

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek (przewodniczący)

SSN Piotr Prusinowski (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania E. Sp. z o.o. Spółki Komandytowej w S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle
z udziałem S. Ś.

o ustalenie ustawodawstwa i wydanie zaświadczenia A1,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 25 marca 2025 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z dnia 8 września 2022 r., sygn. akt III AUa 78/21,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Rzeszowie do ponownego rozpoznania i
orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Piotr Prusinowski Bohdan Bieniek Krzysztof Staryk
[SOP]

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, wyrokiem z dnia 8 września 2022 r., zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 15 grudnia 2020 r., w ten sposób, że oddalił odwołanie płatnika składek – E. Spółka z o.o. Spółka Komandytowa od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 maja 2020 r., dotyczącej ubezpieczonego S.S.

Przedmiotową decyzją organ rentowy na podstawie art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 497 ze zm. - dalej jako „ustawa systemowa”), w związku z art. 5 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r., dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE serii L nr 284 z dnia 30 października 2009 r. s. 1 z późn. zm. – dalej jako „rozporządzenie 987/2009”) oraz art. 11 ust. 3 lit a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE serii L 166 z dnia 30 kwietnia 2004 r. s. 1 - dalej jako „rozporządzenie 883/2004”) wycofał zaświadczenie A1 potwierdzające, że w okresie od 6 maja 2019 r. do 28 lutego 2020 r. wobec ubezpieczonego zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie i stwierdził, że w okresie od 12 marca 2019 r. do 28 lutego 2020 r. nie podlega on ustawodawstwu polskiemu. W trakcie postępowania apelacyjnego pozwany przedstawił pismo procesowe wraz z decyzją z dnia 9 marca 2021 r. uzupełniającą decyzję z dnia 6 maja 2020 r. i zawierającą ustalenia organu rentowego dotyczące braku możliwości zastosowania do ubezpieczonego normy z art. 12 ust. 1 rozporządzenia 883/2004.

Sąd Okręgowy w Krośnie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że pozostawił w mocy zaświadczenie A1 potwierdzające, że w okresie od 6 maja 2019 r. do 28 lutego 2020 r. wobec ubezpieczonego zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie i stwierdził, że ubezpieczony w okresie od 12 marca 2019 r. do 28 lutego 2020 r. podlegał ustawodawstwu polskiemu.

Sąd ten ustalił, że ubezpieczony pracował na podstawie umów zlecenia zawartych z płatnikiem – spółką komandytową od dnia 12 marca 2019 r. i spółką z o.o. powiązaną z płatnikiem od dnia 14 marca 2019 r. Na rzecz pierwszej spółki miał budować trasy kablowe, komplementować i przygotowywać szafy sterownicze i

skrzynki rozdzielcze oraz prace budowlane, a na rzecz drugiej instalacje elektryczne i prace budowlane. Początkowo podjął pracę w siedzibie zatrudniających go spółek, wykonując przede wszystkim prace budowlane w postaci montażu okien w hali, układaniu kostki brukowej, montażu ogrodzenia. Następnie wyjechał do pracy w Niemczech, gdzie pracował na rzecz obu spółek, a po powrocie z Niemiec podejmował pracę w Polsce.

Sąd Okręgowy wskazał, że ubezpieczony jest osobą, która normalnie wykonywała w spornym okresie pracę najemną w dwóch państwach członkowskich, ponieważ świadczył pracę w Niemczech oraz w siedzibie pracodawców (to jest w państwie, w którym ma miejsce zamieszkania i w którym siedzibę mają jego pracodawcy), a zatem podlegał w spornym okresie, zgodnie z przepisem art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia 883/2004 ustawodawstwu polskiemu. W ocenie Sądu Okręgowego, konkluzja ta wynika z zeznań ubezpieczonego, złożonych w postępowaniu administracyjnym przy braku jakiegokolwiek inicjatywy procesowej organu rentowego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie wykazał, aby ubezpieczony nie wykonywał pracy najemnej w spornym okresie w co najmniej dwóch państwach członkowskich. W ocenie Sądu, organ powołał się jedynie na inne przypadki występujące u płatnika, które jednak nie odnosiły się bezpośrednio do niniejszej sprawy.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił odwołanie płatnika składek. Sąd ten wyjaśnił, że użyte w art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 oraz w art. 14 ust. 1 rozporządzenia 987/2009 sformułowanie „podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego” oznacza podleganie przepisom tworzącym w danym państwie członkowskim system zabezpieczenia społecznego przez spełnianie kryteriów przewidzianych w tych przepisach do objęcia systemem zabezpieczenia społecznego. W konsekwencji dla uznania, że konkretna osoba podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego w przedstawionym wyżej rozumieniu konieczne jest przede wszystkim podleganie przez tę osobę ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów ustawy systemowej (np. z tytułu pracy świadczonej na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej), co może się wiązać również z podleganiem np. ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o

świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 146 ze zm.). Kontekst, w jakim powołane sformułowanie zostało użyte w art. 12 ust. 1 rozporządzenia 883/2004 wskazuje wyraźnie, że przez uzupełnienie go słowem „nadal”, określa on sytuację, w której osoba oddelegowana przez pracodawcę do innego państwa członkowskiego celem wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy „nadal” będzie podlegać ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, a zatem jej status prawny nie ulegnie żadnej zmianie, co oznacza że będzie „nadal” podlegać szeroko pojmowanemu ubezpieczeniu społecznemu, analogicznie jak przed oddelegowaniem. Dlatego też tak samo musi być traktowany wynikający z art. 14 ust. 1 rozporządzenia 987/2009 warunek podlegania przez tę osobę ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca, bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia w celu oddelegowania jej do innego państwa członkowskiego. Użyte w tym przepisie sformułowanie „bezpośrednio przed rozpoczęciem zatrudnienia podlega już ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym siedzibę ma jej pracodawca” należy zatem odnosić jedynie do takiej osoby, która przed zatrudnieniem w celu oddelegowania do innego państwa członkowskiego posiada tytuł do podlegania ubezpieczeniu. Podleganie ubezpieczeniu społecznemu następuje z mocy samego prawa i jest konsekwencją istnienia tytułu do tego ubezpieczenia.

Sąd stwierdził, że organ wydał decyzje ustalwszy, iż pracownicy płatnika, w tym ubezpieczony nie wykonywali pracy na rzecz tego płatnika ani powiązanej spółki z o.o. w Polsce. Z tego powodu organ rentowy zaskarżonymi decyzjami wycofał zaświadczenia A1 potwierdzające, że wobec ubezpieczonego w spornych okresach zastosowanie znajdowało ustawodawstwo polskie oraz stwierdził, że w tych okresach ubezpieczeni nie podlegali ustawodawstwu polskiemu. Sąd wskazał, że w toku postępowania apelacyjnego organ rentowy przedstawił dowody, z których wynika, iż płatnik posiada biuro i kadry, w kraju odbywa się również rekrutacja pracowników i załatwianie wszystkich formalności związanych z zatrudnieniem. W przypadku, gdy dany pracownik był zatrudniony jednocześnie przez obie polskie spółki, z wnioskami o wydanie zaświadczenia A1 występowała i czyni to nadal, wyłącznie jedna ze spółek, to jest płatnik (spółka komandytowa), której jednym z udziałowców jest obywatel Niemiec, będący jednocześnie współnikiem dwóch spółek

na terenie Niemiec, z którymi kontrakty w spornym czasie mają obie spółki polskie. Polska spółka z o.o. powiązana z płatnikiem, w której wspólnikami są te same osoby - nie składała do ZUS wniosków o wydanie formularza A1, dla kierowanych do pracy za granicę pracowników w przypadku, gdy pracownicy byli zatrudnieni jednocześnie przez obie polskie firmy. Tymczasem pracownicy tych spółek wykonywali pracę na rzecz obu spółek za granicą.

Wnioski o wydanie zaświadczenia A1 datują się od 2015 r., a udział obrotów płatnika w Polsce kształtował się następująco: w 2015 r. – 0%, 2016 r. - 0%, 2017 r. – 0%, 2018 r. - 7,387%. zaś w 2019 r. - 10,143%. Natomiast obroty w Polsce powiązanej spółki z o.o. w latach 2015-2017 wynosiły 0%, w roku 2018 zaledwie 0,937%, a w roku 2019 – 3,993%. Z ustaleń tych wynika także, że pracownicy nie mieli rozeznania na rzecz której spółki wykonują pracę za granicą, a z dostarczanej przez płatnika dokumentacji wynika, że w ciągu danej dniówki roboczej, to jest ośmiodziesiętnego dnia pracy przez część godzin wykonywali pracę na rzecz zatrudniającego płatnika, a drugą część czasu pracy w ciągu danego dnia poświęcali pracy na rzecz drugiego zatrudniającego, to jest powiązanej spółki z o.o.

Przed wydaniem formularza A1 zleceniobiorcy/pracownicy płatnika w Polsce mieli wykonywać prace polegające na kompletowaniu i przygotowywaniu urządzeń, skrzynek rozdzielczych, szaf sterowniczych, montowaniu urządzeń w szafach oraz naprawie urządzeń i narzędzi w firmie, a nadto prace remontowo-budowlane w budynkach wynajmowanych przez firmę. Prace miały się rzekomo odbywać zgodnie z zeznaniami części pracowników w garażu, zaś materiały i części, z których zleceniobiorcy ją wykonywali były przywożone z Niemiec, a następnie odwożone za granicę. Firma nie posiadała jednak dowodów na przywóz/dowóz materiałów z Niemiec do Polski. Nie posiadała także potwierdzenia wydania materiałów przez firmę niemiecką. W trakcie przesłuchań przed organem rentowym zleceniobiorców/pracowników niektóre osoby zeznawały, że pracownicy nie przewozili żadnych materiałów z Polski za granicę, gdyż te znajdowały się na poszczególnych budowach za granicą. Prezes płatnika zeznał, że pracownicy sporządzali dzienne raporty z wykonywanych prac i codziennie przesyłali je do biura firmy, jednak w toku przeprowadzonej przez organ rentowy kontroli nie przedstawiono żadnych raportów, które zleceniobiorcy mieliby przysyłać do firmy.

Prezes spółki zeznał, że sam kwalifikował prace, które były wykonywane na rzecz powiązanej spółki z o.o., a które na rzecz płatnika, a na koniec miesiąca był wystawiany rachunek, na podstawie którego wypłacano wynagrodzenie za pracę w Polsce i za granicą łącznie. Prezes spółki zeznał także, że wykonując określoną pracę w danym dniu zleceniobiorcy/pracownicy nie posiadali wiedzy, dla której firmy pracują i w jakim czasie oraz nie mieli określonych godzin pracy. Wykonaną przez pracowników bądź zleceniobiorców pracę prezes sam rozliczał i kwalifikował koszt ich pracy dla jednej albo drugiej spółki. Obie spółki w latach 2015-2017 nie realizowały w Polsce żadnych kontraktów, a pismo ZUS, jak i prośba mailowa w sprawie dostarczenia przez obie spółki kontraktów, jakie zawarły i realizowały w latach 2018-2019, pozostały bez odpowiedzi ze strony obu spółek, co wskazuje na brak dowodów zawarcia jakichkolwiek umów na terenie Polski w tym czasie. Obie spółki świadczyły usługi jedynie na rzecz dwóch kontrahentów niemieckich, w zakresie budowy i montażu przemysłowych instalacji elektrycznych w różnych państwach Unii Europejskiej. Przedstawicielem kontrahentów niemieckich był wspólnik będący obywatelem Niemiec, który jest także wspólnikiem spółek polskich. Obie spółki, pomimo wniosku ZUS, nie udokumentowały również kontraktów na realizację usług na terytorium Polski w latach 2017-2018. W dyspozycji organu rentowego znajduje się jedynie umowa z polskim podmiotem, jednak nie przekazano żadnych szczegółowych wyjaśnień w tym zakresie.

Sąd odwoławczy stwierdził, że z zeznań ubezpieczonego złożonych w postępowaniu administracyjnym wynika, iż zdawał on sobie sprawę z pracy dla dwóch firm. Zeznał, że pracował w Niemczech i w Polsce. Według jego zeznań dla jednej firmy wykonywał prace elektryczne, a dla drugiej ślusarskie i budowlane. Zeznania ubezpieczonego uznano jednak za niewiarygodne wobec sprzeczności z zeznaniami pozostałych świadków - byłych pracowników płatnika składanych w trakcie postępowania administracyjnego przed organem rentowym, z których wynika, że pracownicy po zakończeniu pracy za granicą zjeżdżali do Polski, mieli czas wolny, odbierali czas wolny za przepracowane godziny nadliczbowe i zasadniczo nie wykonywali istotnej pracy w Polsce. Poza tym spółka nie prowadziła w tym czasie na terenie Polski działalności, w której potrzebne byłoby wykonywanie prac wskazanych przez ubezpieczonego (montaż okien, układanie kostki brukowej, montaż ogrodzenia)

czy też wykorzystanie materiałów czy urządzeń wykonanych przez ubezpieczonego w ramach prac elektrycznych.

Sąd Apelacyjny uznał, że skoro w kontekście przesłanek z art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 istotnym elementem jest kwestia zastępowania pracowników, to w spółkach dochodziło do zastępowania pracowników, co z kolei eliminowało możliwość określenia ustawodawstwa polskiego zatrudnionym przez płatnika oraz powiązaną spółkę z o.o. Sąd zwrócił uwagę, że w pismach kierowanych do niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej organ rentowy naprowadził, że polskie spółki prowadzą działalność w zakresie budowy i montażu przemysłowych instalacji elektrycznych (tzw. tras kablowych) w różnych państwach Unii Europejskiej, ale nie produkują materiałów niezbędnych do wykonywania tych usług, lecz jedynie świadczą usługi z wykorzystanych materiałów znajdujących się na terenach budów za granicą. Przedsiębiorcy ci nie przedstawili żadnych dowodów na transport materiałów niezbędnych do wykonania instalacji z terenu Niemiec. Zgodnie zaś z zeznaniami pracowników materiały, urządzenia, na których wykonywali pracę za granicą, znajdowały się na poszczególnych budowach za granicą.

W dalszej kolejności Sąd drugiej instancji przytoczył treść art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 oraz jego przepisu wykonawczego tj. art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009, w którym scharakteryzowano pojęcie prowadzenia znacznej części działalności na terytorium państwa członkowskiego. Przytoczono również treść decyzji A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego. Zaznaczono, że ten akt nie ma charakteru źródła prawa Unii Europejskiej w rozumieniu traktatowym, lecz jest aktem informacyjno-pomocniczym wydanym przez Komisję Administracyjną na podstawie art. 72 lit. a i b rozporządzenia 883/2004 w ramach jej zadań dotyczących wykładni i usprawniania jednolitego stosowania prawa Unii Europejskiej. Sąd podkreślił, że w decyzji wskazuje się, iż decydującym warunkiem dla zastosowania art. 12 ust. 1 rozporządzenia 883/2004 jest istnienie więzi między pracodawcą, a państwem członkowskim, w którym ma on swoją siedzibę. Możliwość delegowania pracowników powinna zatem ograniczać się wyłącznie do przedsiębiorstw, które normalnie prowadzą swą działalność na terytorium państwa członkowskiego, którego ustawodawstwu nadal podlega pracownik delegowany. Z tego powodu przyjmuje się,

że powyższe przepisy mają zastosowanie jedynie do przedsiębiorstw, które zazwyczaj prowadzą znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym mają siedzibę. Podobny, jak decyzja A2, charakter prawny ma publikacja Komisji Europejskiej: Praktyczny poradnik: Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej (UE), w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) i w Szwajcarii, zgodnie z którym fakt prowadzenia znacznej części działalności w państwie delegującym można sprawdzić poprzez szereg obiektywnych czynników. Zawarty tam wykaz nie jest wyczerpujący, ponieważ kryteria powinny być dostosowane do każdego konkretnego przypadku i powinny uwzględniać charakter działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwo w państwie, w którym ma ono siedzibę.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że płatnik składek ma siedzibę w Polsce, posiada własną administrację i rekrutuje pracowników, jednakże nie da się przyjąć, że prowadzi znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę, czyli w Polsce. Tymczasem decydującym warunkiem dla zastosowania art. 12 ust. 1 rozporządzenia 883/2004 jest istnienie więzi między pracodawcą, a państwem członkowskim, w którym ma on swoją siedzibę. Zarówno płatnik składek jak i powiązana z nim spółka z o.o. nie prowadzą na terenie Polski „znaczej działalności”, o której mowa w art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004. W latach 2015 - 2017 obie spółki nie wykazały żadnych obrotów na terytorium Polski, natomiast na podstawie deklaracji VAT-7, obroty w Polsce w latach 2018-2019 kształtowały się na poziomie zaledwie kilku procent. Wartość obrotu krajowego w sposób istotny odbiega od poziomu około 25% całkowitego obrotu, który jest powszechnie uważany za cezurę pozwalającą na zastosowanie określonych przepisów dotyczących podlegania ubezpieczeniom, bądź to w kraju wysyłającym, bądź w przyjmującym. Możliwość zaś delegowania pracowników ogranicza się wyłącznie do przedsiębiorstw, które normalnie prowadzą swą działalność na terytorium państwa członkowskiego, którego ustawodawstwu nadal podlega pracownik delegowany.

Płatnik składek zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości, zarzucając mu naruszenie:

- art. 13 ust. 1 lit. b) (ii) rozporządzenia 883/2004, przez jego bezpodstawne niezastosowanie i nieustalenie podlegania przez ubezpieczonego ustawodawstwu polskiemu, pomimo, że ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny w pełni przemawia za zastosowaniem tego przepisu, gdyż normalnie wykonuje on pracę w co najmniej dwóch państwach członkowskich, ma miejsce zamieszkania w Polsce, a ponadto siedziba obydwu pracodawców (zleceniodawców) znajduje się wyłącznie w Polsce;

- art. 14 ust. 5 rozporządzenia 987/2009 przez jego bezpodstawne niezastosowanie i nieustalenie podlegania przez ubezpieczonego ustawodawstwu polskiemu, pomimo że przepis ten powinien zostać zastosowany w ustalonym w sprawie stanie faktycznym, gdyż ubezpieczony na zmianę wykonuje kilka odrębnych prac w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych pracodawców (zleceniodawców), przy czym siedziba obydwu pracodawców (zleceniodawców) ubezpieczonych znajduje się wyłącznie w Polsce;

- art. 11 ust. 3 lit. a) rozporządzenia nr 883/2004, przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczony nie podlega ustawodawstwu polskiemu, podczas gdy na zmianę wykonuje kilka odrębnych prac w co najmniej dwóch państwach członkowskich dla tych samych pracodawców (zleceniodawców), przy czym siedziba obydwu pracodawców (zleceniodawców) znajduje się wyłącznie w Polsce;

- art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, przez jego bezpodstawne niezastosowanie, pomimo wykonywania pracy przez ubezpieczonego na podstawie umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek, którego siedziba znajduje się w Polsce, a w związku z tym podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako zleceniobiorca zatrudniony przez płatnika składek na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej;

- art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., przez zaniechanie wskazania przez Sąd Apelacyjny podstawy prawnej ustalenia niepodlegania przez ubezpieczonego ustawodawstwu polskiemu;

- art. 373 § 1 k.p.c. w zw. z art. 368 § 2 k.p.c., przez ich niezastosowanie i przyjęcie do rozpoznania apelacji organu rentowego pomimo braku oznaczenia w tej apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia, co w świetle uchwały Sądu Najwyższego

składu siedmiu sędziów - zasady prawnej z 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16 stanowi wymóg formalny warunkujący nadanie biegu apelacji, zaś niedochowanie powyższego wymogu powinno skutkować zwrotem apelacji organowi rentowemu jako stronie reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niniejsza sprawa jest jedną z wielu dotyczących płatnika składek, w których wniesiono skargi kasacyjne do Sądu Najwyższego. Jak wyjaśniono w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2023 r., III USKP 82/23 (LEX nr 3643818) w sprawach takich jak niniejsza w pierwszej kolejności należy zidentyfikować przedmiot sporu, wynikający z decyzji organu rentowego, o który chodzi w niniejszej sprawie. Pierwotna decyzja oraz decyzja uzupełniająca rozstrzygały o niepodleganiu przez ubezpieczonego ustawodawstwu polskiemu. Podstawę prawną stanowił art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia nr 883/2004 z uzasadnieniem, że w spornych okresach ubezpieczony wykonywał pracę tylko na terytorium jednego państwa członkowskiego (Niemiec), a nie kilku państw, jak wynikało z wniosku o wydanie zaświadczenia A1. Decyzja przesądzała o niestosowaniu do ubezpieczonego art. 13 ust. 1 lit. b ppkt (ii) rozporządzenia nr 883/2004, zgodnie z którym osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich i która nie wykonuje znacznej części pracy w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców, jeżeli jest zatrudniona przez co najmniej dwa przedsiębiorstwa lub co najmniej dwóch pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się tylko w jednym państwie członkowskim. Konsekwencją powyższego było także cofnięcie zaświadczenia A1.

W odwołaniu od tej decyzji płatnik, powołując się na art. 13 ust. 1 rozporządzenia 883/2004 wskazywał, że osoba, która normalnie wykonuje pracę

najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba przedsiębiorstw; siedziba zaś obydwu przedsiębiorstw, w których był zatrudniony ubezpieczony, znajdowała się tylko w jednym państwie członkowskim - w Polsce. Zatem domagał się ustalenia dla ubezpieczonego ustawodawstwa polskiego jako ustawodawstwa właściwego na podstawie art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004. Sąd Okręgowy, uwzględniając odwołanie, stwierdził, że skoro ubezpieczony wykonywał w spornym okresie pracę na terytorium Polski i Niemiec, to znajduje do niego zastosowanie art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004. Natomiast Sąd Apelacyjny, rozpoznając apelację organu rentowego, przyjął inną podstawę prawną, a mianowicie art. 12 ust. 1 tego rozporządzenia, zgodnie z którym osoba, która wykonuje działalność jako pracownik najemny w państwie członkowskim w imieniu pracodawcy, który normalnie prowadzi tam swą działalność, a która jest delegowana przez tego pracodawcę do innego państwa członkowskiego do wykonywania pracy w imieniu tego pracodawcy, nadal podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany czas takiej pracy nie przekracza 24 miesięcy i że osoba ta nie jest wysłana, by zastąpić inną delegowaną osobę.

Sąd Apelacyjny nie dokonał w żadnym zakresie oceny prawnej żądania płatnika przez pryzmat art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004. Ograniczył się do zastosowania art. 12 ust. 1 tego rozporządzenia, uznając, że obie spółki zatrudniające ubezpieczonych nie prowadziły normalnie swojej działalności w Polsce (nie prowadziły znacznej części działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym - art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 w związku z art. 14 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009). W związku z powyższym uzasadniony jest zarzut naruszenia art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004, gdyż Sąd Apelacyjny pominął go przy ustalaniu sytuacji ubezpieczonego w aspekcie ustalenia ustawodawstwa właściwego. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jest co prawda stwierdzenie, że ubezpieczony nie wykonywał pracy w dwóch państwach członkowskich, jednakże pod względem procesowym konstatacja ta nie została uzupełniona żadnym wywodem, który mógłby umieścić takie ustalenie w otoczeniu normatywnym. Natomiast podzielenie tego zarzutu nie oznacza przyznania racji skarżącemu, że spełnione zostały wymagania wynikające z tego przepisu.

Pierwszym i zasadniczym warunkiem zastosowania art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 jest wykonywanie pracy najemnej w dwóch lub więcej państwach członkowskich (wykonywanie równocześnie lub na zmianę jednej lub kilka odrębnych prac w dwóch lub więcej państwach członkowskich w tym samym lub kilku przedsiębiorstwach lub dla jednego lub kilku pracodawców - art. 14 ust. 5 rozporządzenia nr 883/2004). Ustalenie, że dana osoba wykonywała pracę na terytorium wyłącznie jednego państwa członkowskiego, wyłącza możliwość zastosowania art. 13 ust. 1 lit. b (ii) rozporządzenia nr 883/2004 i tym samym niemożliwe jest ustalenie ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców.

Niezasadne okazały się natomiast zarzuty naruszenia przepisów postępowania. Skoro Sąd Apelacyjny wskazał podstawę prawną rozstrzygnięcia - art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, nieuprawnione jest wykazywanie obrazy art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c. Podobnie rzecz się ma z zarzutem naruszenia art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. (zobowiązującym sąd drugiej instancji do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa i oceny poszczególnych zarzutów apelacyjnych). Nie można również podzielić zarzutu naruszenia art. 373 § 1 k.p.c. w związku z art. 368 § 2 k.p.c., przez ich niezastosowanie i przyjęcie do rozpoznania apelacji organu rentowego pomimo braku oznaczenia w tej apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia. Jak już wyjaśniono chociażby w powołanym wyżej wyroku wydanym w sprawie III USKP 82/23, Sąd Najwyższy przyjmuje, że art. 373 k.p.c. (a także art. 370 k.p.c.) należy odczytywać łącznie z art. 130 k.p.c., co prowadzi do wniosku, że odrzucenie apelacji z powodu nieuzupełnienia braków formalnych w wyznaczonym terminie dotyczy tylko takich braków, które uniemożliwiają nadanie apelacji prawidłowego biegu (zob. uchwały Sądu Najwyższego: z 29 lipca 2003 r., III PZP 10/03, OSNP 2004 nr 3, poz. 43; z 7 lipca 2005 r., II UZP 7/05, OSNP 2005 nr 24, poz. 396; z 22 sierpnia 2007 r., III CZP 77/07, OSNC 2008 nr 10, poz. 109; z 27 marca 2008 r., III CZP 7/08, OSNC 2009 nr 4, poz. 55; oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2009 r., II UZ 43/09, LEX nr 583825; z 10 lutego 2015 r., II UZ 76/14, LEX nr 1806444; z 14 stycznia 2015 r., I CZ 100/14, LEX nr 1640230; z 13 listopada 2014 r., V CZ 71/14, LEX nr 1565790; z 21 października 2015 r., II UZ

24/15, LEX nr 1854105 oraz z 19 grudnia 2017 r., II UZ 108/17, LEX nr 2427166). W niniejszej sprawie – o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego - wartość ta nie ma wpływu na wysokość opłaty ani na wysokość wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

[a.ł]